

Η συμβολή του ΣΕΒ στη διαμόρφωση της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Ο ΣΕΒ πιστεύει στις απεριόριστες παραγωγικές δυνατότητες των ελληνικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων της χώρας. Σε κάθε χρονική συγκυρία, με δεδομένη την κατάσταση της διεθνούς οικονομίας, αυτό που καθορίζει την αποδοτικότητα της ελληνικής οικονομίας, είναι το θεσμικό περιβάλλον λειτουργίας, που ενθαρρύνει ή αποθαρρύνει την ανάληψη οικονομικής δραστηριότητας. Στόχος όλων μας είναι να αρθούν οι στρεβλώσεις για να γίνουν ιδιωτικές επενδύσεις, να αυξηθεί η παραγωγικότητα, και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και υψηλότερα εισοδήματα. Ο ρόλος του κράτους στην προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων είναι καθοριστικός. Πρέπει να κατευθύνει διαθέσιμους πόρους σε οικονομικές και κοινωνικές υποδομές και να υιοθετεί πολιτικές διαμόρφωσης ενός φιλικού προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος. Οι επιχειρήσεις θέλουν σταθερή και χαμηλή φορολογία, ειδικά στην εργασία. Θέλουν μια δημόσια διοίκηση που να ανταποκρίνεται άμεσα στην υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων. Θέλουν την ταχεία απονομή δικαιοσύνης. Θέλουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να παράγει τις εξειδικεύσεις που απαιτούνται στην παραγωγική διαδικασία, σήμερα και στο μέλλον. Θέλουν, πάνω από όλα, κατεύθυνση για το πώς σκοπεύει το κράτος να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος, και ιδίως αυτές που σχετίζονται με τις τεχνολογίες της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, π.χ. την ψηφιακή στρατηγική της χώρας, που δημιουργούν νέες ευκαιρίες, αλλά και ασυνέχειες που πρέπει έγκαιρα να αντιμετωπισθούν. Θέλουν, τέλος, να αντιμετωπίζονται ως οντότητες που προσφέρουν δουλειά και καταβάλλουν αμοιβές στους εργαζόμενους και φόρους στο κράτος. Και, έτσι, συμβάλουν στη διαμόρφωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού. Δεν νοείται, συνεπώς, να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην οικονομική τους δραστηριότητα, πέραν των ρυθμίσεων που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία μιας οικονομίας της αγοράς. Στόχος όλων μας πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, που τους επιτρέπει να συνεχίσουν να επενδύουν, να δημιουργούν απασχόληση και να παράγουν αξία για την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, με τη διαμόρφωση της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021, το κράτος αναμένεται να συμβάλει στην κινητοποίηση όλων των υγιών παραγωγικών δυνάμεων του έθνους προς τους αναπτυξιακούς στόχους που τίθενται. Το κύριο ζητούμενο σε μια τέτοια αναπτυξιακή πολιτική, πέραν των δράσεων του κράτους που πρέπει να καταγραφούν αναλυτικά και να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι υλοποίησης σε αρμονία με τα διαθέσιμα μέσα επίτευξης των στόχων, είναι να πεισθεί ο ιδιώτης επενδυτής να κάνει την επένδυση που θα του αποφέρει κέρδος, ανταγωνιστικό μάλιστα με το κέρδος που θα του αποφέρει η ίδια η επένδυση στο εξωτερικό. Αυτό είναι το σημείο-κλειδί για να ξαναδούμε την χώρα μας να ευημερεί, χωρίς δανεικά αυτή τη φορά. Σήμερα, που η Ελλάδα περνάει σε μια νέα φάση εξωστρέφειας, μετά την ολοκλήρωση της 2ης αξιολόγησης, και με ορατό το τέλος του προγράμματος και ορατή την πρόσβαση της χώρας στις διεθνείς αγορές, επιβάλλεται περισσότερο από ποτέ άλλοτε να δώσουμε έμφαση στην αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένουμε το ολοκληρωμένο κείμενο της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021, ώστε να επανέλθουμε με πρόσθετα σχόλια, πάντα σε μια προσπάθεια εποικοδομητικής κριτικής. Όλους μας ενώνει η αγωνία για την προκοπή της χώρας. Ο ΣΕΒ στέκεται πάντα με υπευθυνότητα απέναντι στις εκάστοτε κυβερνητικές πολιτικές, χωρίς οι θέσεις του και η στάση του να εξαρτώνται από τα πολιτικές δυνάμεις που συνθέτουν την κυρίαρχη κυβέρνηση της χώρας.

Μέτρα μετά το τέλος του 3ου Μνημονίου

	2019	2020	2021	2019-2021
A. Παρεμβάσεις επιβάρυνσης	2.632	1.920	372	4.924
Συντάξεις	2.632		234	2.866
Περικοπή προσωπικής διαφοράς έως 18% στις κύριες συντάξεις	2.133		-131	2.002
Περικοπή προσωπικής διαφοράς έως 18% στις επικουρικές συντάξεις	232		-14	218
Αναπροσαρμογή συντάξεων από 1/1/22 αντί 1/1/19	128		376	504
Αλλαγή της βάσης υπολογισμού των εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες από 1/1/2018	138		5	143
Μείωση αφορολόγητου		1.920	138	2.058
B. Παρεμβάσεις ελάφρυνσης*	2.650	3.415	1.494	7.559
Κοινωνικές παρεμβάσεις	1.690		-20	1.670
Επέκταση προγράμματος «Σχολικά Γεύματα»	190		0	190
Νέες μονάδες νηπιαγωγείων	140		-20	120
Οικογενειακά επιδόματα	260		0	260
Επιδότηση ενοικίου	600		0	600
Ενεργές πολιτικές απασχόλησης	260		0	260
Συμμετοχή ασφαλισμένων σε φάρμακα	240		0	240
Αναπτυξιακές παρεμβάσεις	300		0	300
Επενδύσεις σε υποδομές ενέργειας	100		0	
Επενδύσεις σε υποδομές πρωτογενή τομέα	100		0	
Αναπτυξιακός Νόμος	100		0	
Λοιπές παρεμβάσεις	660		-660	0
Μειώσεις φορολογικής επιβάρυνσης		3.415	2.174	5.589
Μείωση φόρου στα επιχειρηματικά κέρδη από 29% σε 26%		461	-191	270
Μείωση ΕΝΦΙΑ		209	0	209
Μείωση στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων		877	120	997
Αναμόρφωση ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης		368	245	613
Λοιπές παρεμβάσεις		1.500	2.000	3.500

Παρεμβάσεις 2019-2020 (σε € εκατ.)

(Σχέδιο νόμου Υπ. Οικ. «Συνταξιοδοτικές διατάξεις δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων Ν. 4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2018 -2021 και λοιπές διατάξεις»)

* Ενεργοποιούνται εφόσον το ΔΝΤ και η ΕΕ κρίνουν ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο ο μεσοπρόθεσμος στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ, και μόνο κατά το ποσόν που το πρωτογενές πλεόνασμα υπερβαίνει αυτό το στόχο σε μόνιμη βάση.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης

Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr

T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος

Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr

T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας

Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr

T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Ενέργεια για κάθε άνθρωπο

Απόψεις και συγκλίσεις για τα μέσα της αναπτυξιακής στρατηγικής

Στον ΣΕΒ, όπως όλοι οι Έλληνες, θέλουμε να δούμε τη χώρα μας να αναπτύσσεται, να προσφέρει θέσεις εργασίας και να δημιουργεί εισοδήματα, ώστε να μειωθεί η ανεργία, αλλά και η μετανάστευση των νέων μας.

Η δημογραφική ισορροπία, η ποιότητα της εκπαίδευσης και της υγείας, ο πλήρης ανταγωνισμός, ένα λειτουργικό θεσμικό περιβάλλον που καταπολεμά ενεργητικά την διαφθορά, την προσοδοθηρία και την φοροδιαφυγή, η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης είναι οι κυριότερες σταθερές στις οποίες μπορεί να βασισθεί μια βιώσιμη αναπτυξιακή διαδικασία.

Η αναπτυξιακή στρατηγική μιας χώρας, εξ' ορισμού, αναφέρεται στην πλευρά της προσφοράς: παραγωγικοί συντελεστές, τεχνολογία, αποταμίευση, επενδύσεις, κερδοφορία. Δημόσιες πολιτικές που προάγουν την ποιότητα και την ποσότητα των παραμέτρων της προσφοράς, συνιστούν καλές αναπτυξιακές πολιτικές. Η δημογραφική ισορροπία, η ποιότητα της εκπαίδευσης και της υγείας, ο πλήρης ανταγωνισμός, ένα λειτουργικό θεσμικό περιβάλλον που καταπολεμά ενεργητικά την διαφθορά, την προσοδοθηρία και την φοροδιαφυγή, η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης είναι οι κυριότερες σταθερές στις οποίες μπορεί να βασισθεί μια βιώσιμη αναπτυξιακή διαδικασία. Η ρύθμιση των αγορών, όπως και η παραγωγή δημοσίων αγαθών, είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία της οικονομίας της αγοράς. Εάν όμως, οι λειτουργίες αυτές καταλήγουν στον προσπορισμό προσόδου από ομάδες συμφερόντων σε βάρος όλων των υπολοίπων μελών της κοινωνίας (βλέπε π.χ. τα κλειστά επαγγέλματα, που είναι κατάλοιπα των συντεχνιών του Μεσαίωνα),

τότε ανακύπτουν στρεβλώσεις. Και αν οι ασυνέχειες αυτές, συμπληρώνονται από αναδιανεμητικές διαδικασίες μέσω δημοτικής φορολογίας στα πιο παραγωγικά μέλη της κοινωνίας, πέραν του θεμιτού ορίου της παροχής προστασίας των πιο αδυνάμων από τη φτώχεια, τότε η κοινωνία αργά ή γρήγορα εμφανίζει διαλυτικά φαινόμενα. Διότι, αργά ή γρήγορα, όσοι φορολογούνται καταχρηστικά, επιχειρήσεις και εργαζόμενοι, σταματούν να παράγουν ή μεταναστεύουν στο εξωτερικό. Κάτι τέτοιο αναγκάζει τις κυβερνήσεις να επιβάλουν όλο και υψηλότερους φόρους, σε έναν φαύλο κύκλο όπου οι νέοι φόροι οδηγούν σε μεγαλύτερη φοροδιαφυγή, και τους συνεπείς φορολογούμενους να μειώνουν τη δραστηριότητά τους, και να εξέρχονται από το σύστημα.

Δεν υπάρχει, επίσης, τίποτα ανορθόδοξο από το να χρησιμοποιούνται πολιτικές στήριξης της ζήτησης σε περιόδους μεγάλης αβεβαιότητας για το μέλλον, όταν σε κάθε επίπεδο εισοδήματος, η αποταμίευση αυξάνει σε βάρος της εγχώριας ζήτησης. Οι πολιτικές ζήτησης αντενδείκνυνται, όμως, όταν χρησιμοποιούνται για να στηρίζουν διαχρονικά ένα ελλειμματικό επίπεδο ζήτησης στην οικονομία λόγω αδυναμίας της προσφοράς να παράγει πραγματικές δουλειές και σταθερά εισοδήματα, λόγω π.χ. παρατεταμένης αδυναμίας της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Η ανάπτυξη με συνεχή τόνωση της ζήτησης, όπως συνέβαινε πριν την έλευση της κρίσης, οδηγεί σε επικίνδυνες καταστάσεις. Μια οικονομία μεγάλων και επίμονων δημοσιονομικών ελλειμμάτων, που χρηματοδοτούνται με δανεισμό από το εξωτερικό, δημιουργεί μια τεχνητή ζήτηση στην οικονομία. Οι διεθνείς εμπορεύσιμοι κλάδοι, ακριβώς επειδή οι τιμές τους καθορίζονται στις διεθνείς αγορές, δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην αύξησης της ζήτησης, και να αυξήσουν τις τιμές και την παραγωγή τους. Η

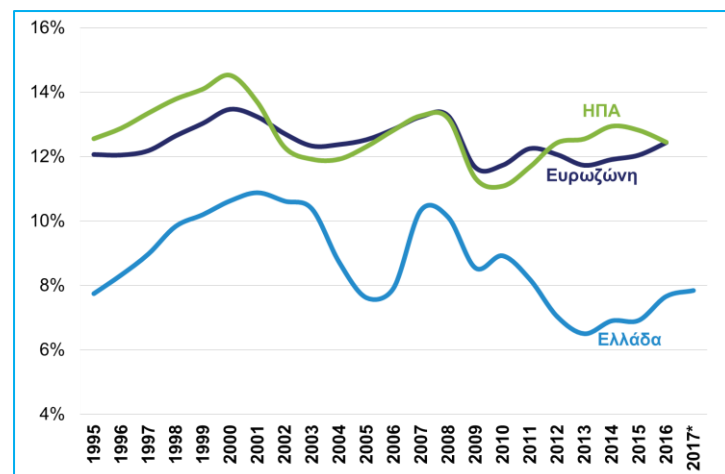
αυξημένη τεχνητή ζήτηση καλύπτεται από εισαγωγές και από μετατόπιση εξαγωγών στην ικανοποίηση της εγχώριας ζήτησης. Το αποτέλεσμα είναι να αυξάνει το έλλειμμα εξωτερικών συναλλαγών της χώρας, ενώ, ταυτόχρονα, αυξάνει και το εξωτερικό δημόσιο χρέος. Αντίθετα, οι διεθνώς μη εμπορεύσιμοι κλάδοι

(παραδοσιακοί, προστατευμένοι, χαμηλής παραγωγικότητας κλάδοι) ανταποκρίνονται στην αυξημένη ζήτηση, αυξάνοντας τις τιμές και την παραγωγή τους. Καθώς μειώνονται οι σχετικές τιμές των διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων (ή, το αυτό, καθώς μειώνεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας), παραγωγικοί πόροι μεταφέρονται από τους διεθνώς εμπορεύσιμους στους διεθνείς μη εμπορεύσιμους κλάδους, διογκώνοντας τους παραδοσιακούς, και συρρικνώνοντας τους εξωστρεφείς, κλάδους. Το αποτέλεσμα, αργά ή γρήγορα, είναι μια οικονομία με σχετικά μικρή εξαγωγική δραστηριότητα και σχετικά μεγάλους κλάδους, κυρίως υπηρεσιών, που συντηρούνται, στην ουσία, από τον εξωτερικό δανεισμό. Σε κάποια στιγμή, οι δανειστές αντιλαμβάνονται ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι διατηρήσιμη, ανακλύπει μια κρίση χρέους και όλη η οικονομική διαδικασία πρέπει να αντιστραφεί. Αυτό συνέβη το 2010 στην Ελλάδα, και τα Μνημόνια δεν ήταν τίποτα άλλο από πολιτικές αναστροφής των σχετικών τιμών των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών, ή ειπωμένο αλλιώς, από μια πολιτική εσωτερικής υποτίμησης, καθώς στην περίπτωση της Ελλάδας, ως μέλος της Ευρωζώνης, δεν υπήρχε δυνατότητα αλλαγής της ισοτιμίας, που θα επέτρεπε την μείωση σε εγχώριο νόμισμα των τιμών των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και, έτσι, θα αποκαθιστούσε την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Όταν, λοιπόν, γίνεται αναφορά σε μεταβολή του αναπτυξιακού προτύπου προς μια πιο εξωστρεφή οικονομία, στην ουσία γίνεται αναφορά σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ώστε να υπάρξει μια πιο ισορροπημένη οικονομική δομή που εξάγει περισσότερο και, ως εκ τούτου, δημιουργεί δουλειές υψηλότερων εξειδικεύσεων με καλύτερες αμοιβές.

Όταν, λοιπόν, γίνεται αναφορά σε μεταβολή του αναπτυξιακού προτύπου προς μια πιο εξωστρεφή οικονομία, στην ουσία γίνεται αναφορά σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ώστε να υπάρξει μια πιο ισορροπημένη οικονομική δομή που εξάγει περισσότερο και, ως εκ τούτου, δημιουργεί δουλειές υψηλότερων εξειδικεύσεων με καλύτερες αμοιβές.

Δ01: Ιδιωτικές επενδύσεις πλην κατοικιών ως ποσοστό του ΑΕΠ (AMECO, 2016)

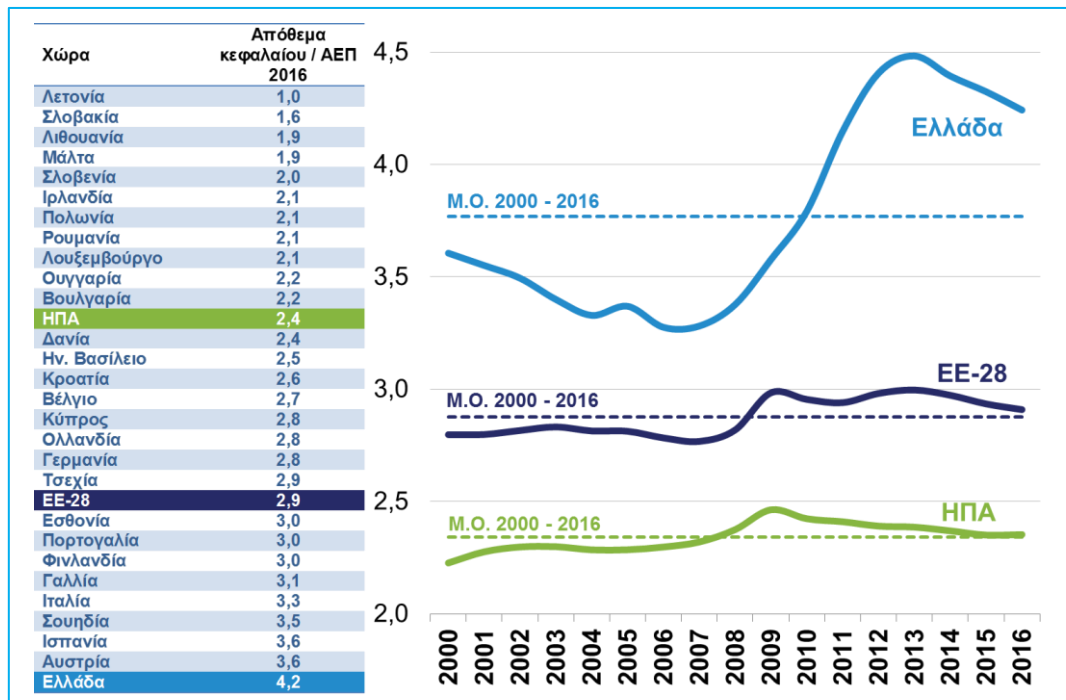

* Πρόβλεψη AMECO

1. Πως υπερβαίνουμε την επενδυτική άπνοια που επικρατεί διεθνώς;

Το πρόβλημα των επενδύσεων στην Ελλάδα δεν είναι εξωγενές. Ακόμη και στις καλές εποχές, οι επενδύσεις εκτός κατοικιών στην χώρα μας, ήταν σημαντικά χαμηλότερες ως ποσοστό του ΑΕΠ από τις επενδυτικές επιδόσεις στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ (Δ01). Διαχρονικά, επίσης, η παραγωγικότητα του συνόλου των επενδύσεων (κυρίως λόγω υψηλών δημοσίων επενδύσεων και επενδύσεων σε κατοικίες)

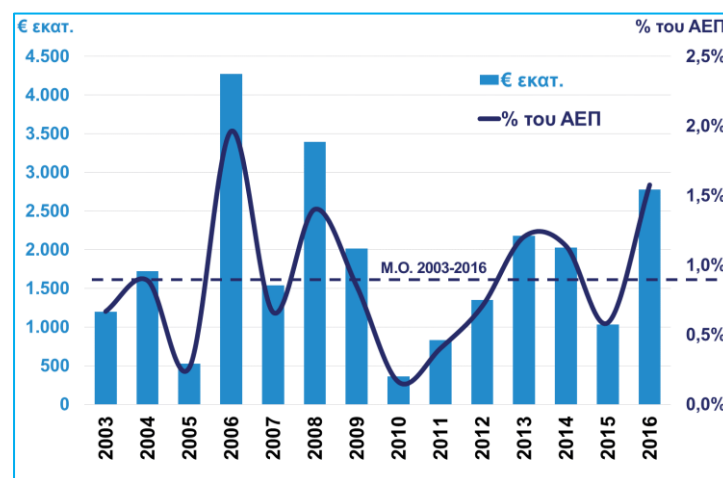

Δ02: Καθαρό απόθεμα κεφαλαίου προς ΑΕΠ (AMECO, 2016)

ήταν πολύ χαμηλότερη στην Ελλάδα απ' ό,τι στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα Δ02, όπου παρουσιάζονται οι λόγοι καθαρού κεφαλαιακού αποθέματος προς ΑΕΠ διαχρονικά. Και ο λόγος αυτός αυξάνει στην περίοδο της κρίσης (πέφτει δηλαδή η παραγωγικότητα των επενδύσεων), αλλά το πρόβλημα δεν είναι η κρίση, καθώς πάντα (και πριν την κρίση) ο λόγος αυτός ήταν υψηλότερος στην Ελλάδα. Συνεπώς, χρειάζονται περισσότερες παραγωγικές επενδύσεις. Χρειάζονται και ξένες επενδύσεις, καθώς η καθαρή εθνική αποταμίευση είναι αρνητική (Δ03, Δ04 και Δ05). Χωρίς λοιπόν, να φτιάξουμε το επιχειρηματικό περιβάλλον και να προσελκύσουμε ιδιωτικές επενδύσεις, με παρόμοιες αποδόσεις με αυτές στις διεθνείς ανταγωνιστικές αγορές, δεν πρόκειται να υπάρξει η επενδυτική έξαρση που είναι αναγκαία για να αρχίσει να αναστρέφεται η αρνητική καθαρή επένδυση που έχει εδραιωθεί στην ελληνική οικονομία. Η ευρωπαϊκή και η παγκόσμια οικονομία βρίσκονται στη σημερινή συγκυρία σε ανοδική αναπτυξιακή τροχιά. Το ότι ενδεχομένως υπάρχουν δυνάμεις που οδηγούν μακροχρόνια σε στασιμότητα (secular stagnation), καθώς υπάρχει υπερπροσφορά αποταμιεύσεων που αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες, δεν ακυρώνει την προσπάθεια της χώρας μας να προσελκύσει τις αποταμιεύσεις

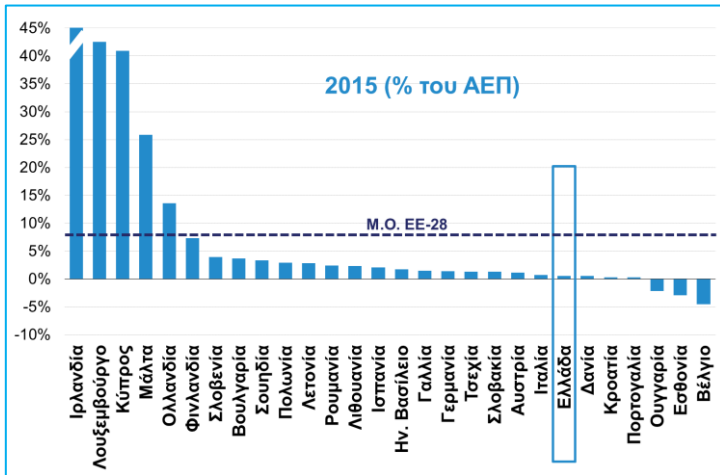
αυτές. Η χώρα έχει υποστεί καθίζηση των επενδύσεων κατά 60% την τελευταία δεκαετία. Οι επενδυτικές ευκαιρίες αφθονούν όχι μόνο λόγω της αποεπένδυσης αλλά και λόγω των πολύ χαμηλών αποτιμήσεων των περιουσιακών στοιχείων. Στο πλαίσιο αυτό, η προσέλκυση των ξένων αποταμιεύσεων αποτελεί μονόδρομο.

Δ03: Ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα (Τράπεζα της Ελλάδος, 2016)

Δ04: Ξένες άμεσες επενδύσεις στην ΕΕ-28 (World Bank, 2015)

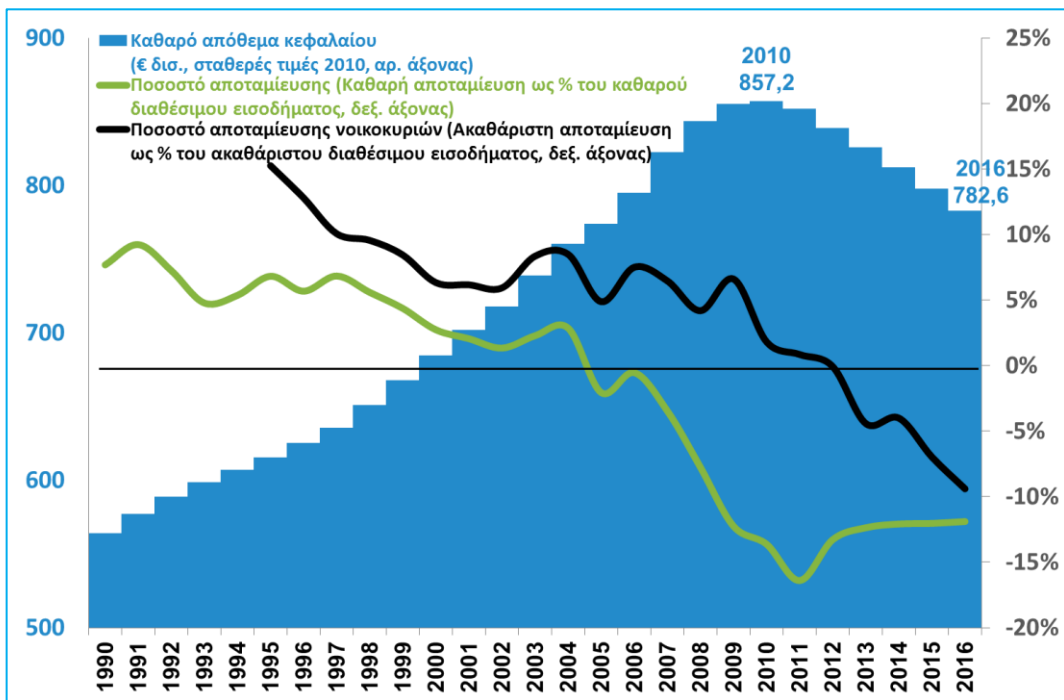

Χωρίς να φτιάξουμε το επιχειρηματικό περιβάλλον και να προσελκύσουμε ιδιωτικές επενδύσεις, με παρόμοιες αποδόσεις με αυτές στις διεθνείς ανταγωνιστικές αγορές, δεν πρόκειται να υπάρξει η επενδυτική έξαρση που είναι αναγκαία για να αρχίσει να αναστρέφεται η αρνητική καθαρή επένδυση που έχει εδραιωθεί στην ελληνική οικονομία.

2. Αρκούν οι διαρθρωτικές αλλαγές για να προκαλέσουν επενδυτικό τσουνάμι;

Η αλλαγή των σχετικών τιμών υπέρ των διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων δεν είναι παρά η αρχή μιας διαδικασίας αναστροφής του αναπτυξιακού προτύπου. Δεν είναι εύκολο οι σχετικές τιμές να επηρεάσουν την μεταφορά εργαζομένων και επενδύσεων από καφετέριες σε αυτοκινητοβιομηχανίες. Προς το παρόν βλέπουμε την τεράστια απελευθέρωση παραγωγικών

συντελεστών, όπως αυτό αποτυπώνεται στη μεγάλη ανεργία. Το δεύτερο σκέλος της διαδικασίας, αυτό της απορρόφησης σε εξωστρεφείς κλάδους, απαιτεί διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που κάνουν τις επενδύσεις πιο κερδοφόρες, και, βεβαίως, απαιτεί σταθερότητα, πολιτική και οικονομική. Και στους δύο αυτούς τομείς, η πρόοδος διαχρονικά είναι κατώτερη των περιστάσεων. Όχι μόνο οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προωθούνται χωρίς την αίσθηση του επείγοντος, αλλά και η συνεχής καθυστέρηση των αξιολογήσεων (δηλαδή υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων), τροφοδοτούν την αβεβαιότητα για

Δ05: Καθαρό απόθεμα κεφαλαίου και ποσοστό αποταμίευσης (AMECO, 2016, ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα, Δ' 3μηνο 2016)

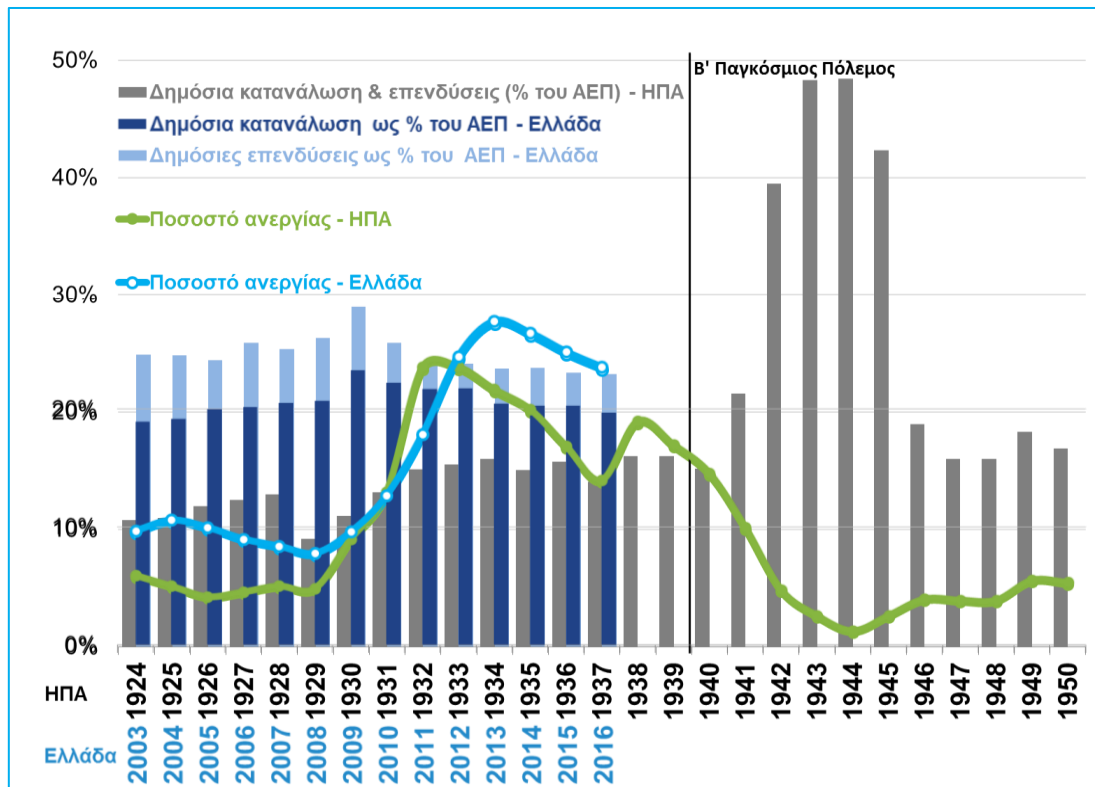

τις προοπτικές της χώρας, και κάνουν τους επενδυτές διστακτικούς να φέρουν τα λεφτά τους στην χώρα. Επιπλέον, τα τελευταία επτά χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες μιας ετερογονίας στόχων και αποτελεσμάτων στα εφαρμοζόμενα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής που δεν υπηρετούν απαραίτητα την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Το όφελος για παράδειγμα στο μοναδιαίο κόστος εργασίας από τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας εξανεμίζεται από το υψηλό και μη ανταποδοτικό μη μισθολογικό κόστος. Αντίστοιχα το υψηλό κόστος ενέργειας για τη βιομηχανία ή τραπεζικού δανεισμού για την πλειονότητα των επιχειρήσεων εξανεμίζει τα όποια οφέλη φέρνουν μαζί τους άλλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Συνεπώς μόνον οι διαρθρωτικές αλλαγές δεν αρκούν, όταν δεν συνοδεύονται από ένα ευρύτερο και συνεκτικό σχέδιο βελτίωσης του επενδυτικού περιβάλλοντος.

3. Είναι τα προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης η ενδεδειγμένη λύση για «ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς»;

Κανείς δεν επιθυμεί την ανάπτυξη με κοινωνικούς αποκλεισμούς, και, βεβαίως, όχι ο ΣΕΒ. Οι ενεργές πολιτικές απασχόλησης, υπό προϋποθέσεις μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση της ανεργίας, ιδίως εάν η απασχόληση όντως λαμβάνει χώρα σε οργανωμένες ιδιωτικές επιχειρήσεις, και δεν αφορούν σε σχήματα εικονικής εργασίας χάριν επιδότησης. Πολιτικές κοινωφελούς εργασίας στην ελληνική πραγματικότητα είναι συνήθως αργομισθίες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σε περιόδους καταστροφής επιβάλλεται να εφαρμόζονται έκτακτα προγράμματα απασχόλησης. Όντως, η ανεργία στην Ελλάδα ήταν σε κάποιο διάστημα μεγαλύτερη εκείνης των ΗΠΑ το 1933, όταν εφαρμόστηκαν τέτοια προγράμματα (Δ06). Είναι, επίσης, γεγονός ότι οι ΗΠΑ μόνο με την έλευση του Β' Παγκόσμιου Πολέμου μπόρεσαν να μειώσουν τη μεγάλη ανεργία της περιόδου της Μεγάλης Οικονομικής Κρίσης που ξέσπασε το 1929. Και σε κάθε περίπτωση, η κρίση στις ΗΠΑ ήταν αποτέλεσμα φόβου που έριξε την οικονομία σε παγίδα

Δ06: Δημόσια κατανάλωση, δημόσιες επενδύσεις και ποσοστό ανεργίας: ΗΠΑ 1924 – 1950 και Ελλάδα 2003 - 2016
(US Bureau of Economic Analysis, AMECO, Eurostat)

ρευστότητας. Στην Ελλάδα, η προσαρμογή έλαβε χώρα για να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα του χρέους, που για μια-δύο γενιές χρηματοδότησε ένα επίπεδο διαβίωσης, και συσσώρευσης πλούτου, πάνω από τις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας. Δεν είναι τυχαίο που σήμερα η αποταμίευση των νοικοκυριών είναι αρνητική καθώς προσπαθούν να διατηρήσουν ένα κάπως «κανονικό» επίπεδο κατανάλωσης. Δεν υπήρχε, πάντως, τρόπος να μειωθούν γρήγορα τα ελλείμματα, και στο δημοσιονομικό και το εξωτερικό ισοζύγιο, χωρίς την μείωση του ΑΕΠ. Ακριβώς, διότι πόροι δεν μπορούν να μεταφερθούν από τη μια μέρα στην άλλη στους διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους της οικονομίας. Οι μεταρρυθμίσεις θα βοηθήσουν, αλλά ουδέποτε τους δόθηκε η ευκαιρία. Σήμερα, η χώρα μας διαθέτει το πρόγραμμα του ελαχίστου Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, που προστατεύει από την ακραία φτώχεια. Εάν υπήρχαν πρόσθετοι πόροι προς διάθεση, θα ήταν προτιμότερο να χρηματοδοτήσουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και ιδίως σε εξειδικεύσεις που έχει ανάγκη η ιδιωτική οικονομία, ώστε να μπορέσουν κάποια στιγμή οι καταρτιζόμενοι να βρουν πραγματική δουλειά.

Δεν υπήρχε τρόπος να μειωθούν γρήγορα τα ελλείμματα, και στο δημοσιονομικό και το εξωτερικό ισοζύγιο, χωρίς την μείωση του ΑΕΠ. Ακριβώς, διότι πόροι δεν μπορούν να μεταφερθούν από τη μια μέρα στην άλλη στους διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους της οικονομίας.

Κανείς δεν έχει αντίρρηση στα προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, και βεβαίως όχι ο ΣΕΒ. Όμως η χώρα μας βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των κατατάξεων ανταγωνιστικότητας και θεσμικής ωρίμανσης. Στην πράξη σήμερα ακολουθείται ένα μίγμα πολιτικής βασισμένο στην υπερφορολόγηση και την αναδιανομή εισοδήματος,

που οδηγεί de facto στον κοινωνικό αποκλεισμό χιλιάδων ανθρώπων που παραμένουν άνεργοι, ή αμείβονται κάτω του κατώτατου μισθού ή δουλεύουν με αδήλωτη- ακόμη και τσάμπα- εργασία. Αυτό συμβαίνει διότι οι επιχειρήσεις αποθαρρύνονται, από την υπερφορολόγηση και το υψηλό μη μισθολογικό και ενεργειακό κόστος, να αυξήσουν την απασχόληση.

Όχι μόνο οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προωθούνται χωρίς την αίσθηση του επείγοντος, αλλά και η συνεχής καθυστέρηση των αξιολογήσεων (δηλαδή υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων), τροφοδοτούν την αβεβαιότητα για τις προοπτικές της χώρας, και κάνουν τους επενδυτές διστακτικούς να φέρουν τα λεφτά τους στην χώρα.

Οι επιχειρήσεις προσλάμβαναν κόσμο για να αναλάβουν επιχειρηματικούς κινδύνους και να βγάλουν χρήματα και σιγά-σιγά να επεκτείνουν την δραστηριότητά τους. Όταν, όμως, τα σταθερά κόστη (λόγω και της υπερφορολόγησης) είναι από την πρώτη στιγμή υπέρογκα, και τα κέρδη δυνητικά και αβέβαια, τότε ο υπολογισμός του εάν πρέπει να αναληφθεί μία επενδυτική πρωτοβουλία είναι ετεροβαρής.

Στην Ελλάδα, η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης ήταν τεράστια τα τελευταία χρόνια χωρίς ταυτόχρονα να έχει αυξηθεί ανάλογα η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων λόγω της υφεσιακής κρίσης. Έχουμε την φορολογία κρατών όπου οι επιχειρήσεις είναι πολύ πιο ανταγωνιστικές από τις ελληνικές και μπορούν και αντέχουν. Και δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν και το ανταγωνιστικό μειονέκτημα του υψηλού κόστους -αλλά και της ανεπάρκειας- της τραπεζικής χρηματοδότησης. Δεν είναι, λοιπόν, δυσεξήγητο γιατί οι ελληνικές επιχειρήσεις δυσκολεύονται να κάνουν προσλήψεις, και μάλιστα μόνιμου χαρακτήρα. Το να

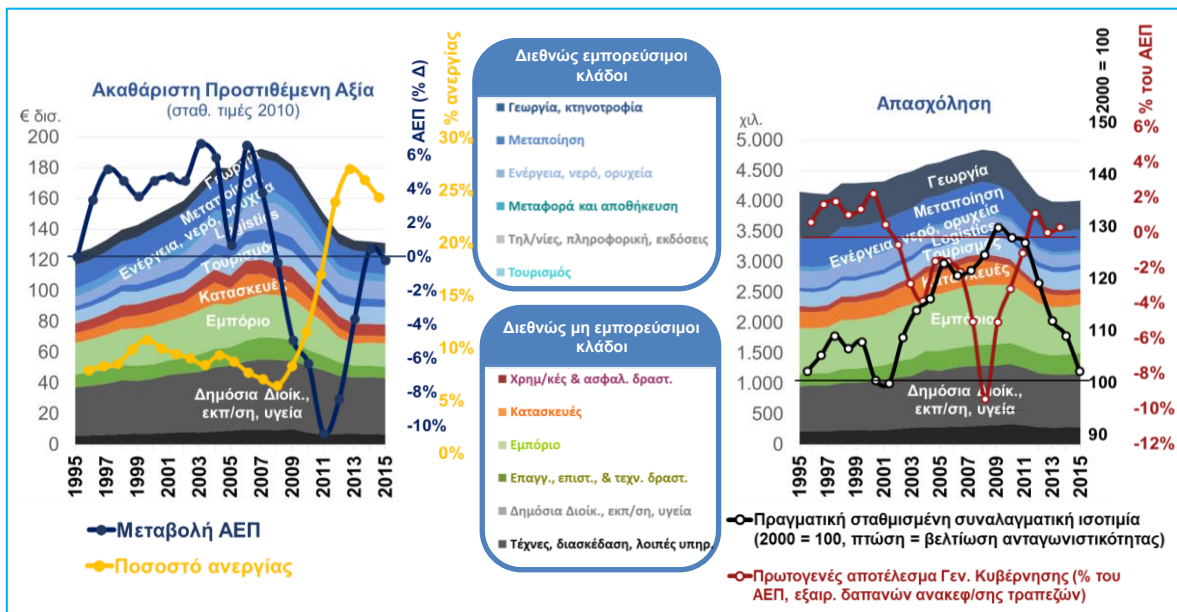
έρχεται, όμως, το κράτος να προσλαμβάνει κόσμο αφού πρώτα εμποδίζει τις επιχειρήσεις να κάνουν προσλήψεις, είναι πράγματι δυσεξήγητο.

Στην πράξη, όμως, σήμερα ακολουθείται ένα μίγμα πολιτικής βασισμένο στην υπερφορολόγηση και την αναδιανομή εισοδήματος, που οδηγεί de facto στον κοινωνικό αποκλεισμό χιλιάδων ανθρώπων που παραμένουν άνεργοι, ή αμείβονται κάτω του κατώτατου μισθού ή δουλεύουν με αδήλωτη- ακόμη και απλήρωτη- εργασία.

4. Πως επιτυγχάνεται η αποτροπή επαγγελματικής και κοινωνικής απαξίωσης και brain drain νεολαίας όσο διαρκεί η μετάβαση στο νέο παραγωγικό πρότυπο;

Στα προηγούμενα, εξηγήθηκε γιατί έχουμε μια οικονομία με μικρό εξαγωγικό αποτύπωμα στα αγαθά,

πώς αυτό συνέβαλε στην κρίση χρέους που έφερε την συνακόλουθη διάσωση της χώρας από τους εταίρους, και γιατί η χώρα ακολουθεί τα τελευταία 8 χρόνια ένα πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής και διαθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Μόνο έτσι μπορούμε να αλλάξουμε σταδιακά το αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας προς μεγαλύτερη εξωστρέφεια, την οικονομία της γνώσης και ό,τι άλλο προσδίδει αξία στις επιδιώξεις μας. Εάν, λοιπόν, επιδιώκουμε να αναστραφεί η φυγή των νέων με αυξημένα προσόντα (brain drain), δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις, παρά μόνο η αύξηση της ανταγωνιστικότητας που θα φέρει την αλλαγή του αναπτυξιακού προτύπου. Το brain drain δεν ξεκίνησε ως αποτέλεσμα της μεγάλης ύφεσης που έφερε η προσαρμογή της οικονομίας τα τελευταία χρόνια. Η δομική ανεργία των νέων ήταν υψηλή και πριν την κρίση, καθώς το αναπτυξιακό πρότυπο διευκόλυνε την διόγκωση των παραδοσιακών μη διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων (υπηρεσίες) σε βάρος των εξωστρεφών διεθνώς εμπορεύσιμων κλάδων (βιομηχανία). Το αποτέλεσμα ήταν η απασχόληση να συγκεντρώνεται στους παραδοσιακούς κλάδους, με λιγότερες θέσεις απασχόλησης να δημιουργούνται στη βιομηχανία (Δ07). Το πρόβλημα είχε ήδη διογκωθεί το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 2000 καθώς η ελληνική οικονομία δεν παρήγαγε πολλές θέσεις υψηλών εξειδικεύσεων, με αποτέλεσμα το κράτος να

Δ07: Παραγωγικό πρότυπο: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και απασχόληση κατά κλάδο, ποσοστό ανεργίας, πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία και πρωτογενές αποτέλεσμα Γεν. Κυβέρνησης (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, 2015)

προσφέρει στους νέους χιλιάδες θέσεις μαθητείας, χρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση (θέσεις stages). Βεβαίως, η μεγάλη ύφεση που επακολούθησε όξυνε το πρόβλημα και οδήγησε σε πολύ μεγαλύτερο brain drain από αυτό που υπόβοσκε πριν την κρίση, λόγω της ανεπάρκειας του αναπτυξιακού προτύπου να προσφέρει θέσεις εργασίας υψηλών εξειδικεύσεων στους πτυχιούχους των πανεπιστημίων μας.

Η μεγάλη ύφεση που επακολούθησε όξυνε το πρόβλημα και οδήγησε σε πολύ μεγαλύτερο brain drain από αυτό που υπόβοσκε πριν την κρίση, λόγω της ανεπάρκειας του αναπτυξιακού προτύπου να προσφέρει θέσεις εργασίας υψηλών εξειδικεύσεων στους πτυχιούχους των πανεπιστημίων μας.

Το brain drain, βεβαίως, δεν αντιμετωπίζεται με πολιτικές κοινωφελούς εργασίας, όπου νέοι προσλαμβάνονται με τον κατώτατο μισθό. Αλλά ούτε μπορεί να μειωθεί η ανεργία με τέτοιες πολιτικές, καθώς αυτό που μπορεί να συμβεί είναι να μετακινηθούν όσοι δουλεύουν με αδήλωτη, τζάμπα ή μερική (παρά τη θέλησή τους) εργασία στις θέσεις κοινωφελούς εργασίας, όπου οι μισθοί είναι υψηλότεροι και προσφέρεται και πλήρης απασχόληση. Πέραν όμως αυτού, οι νέοι αυτοί θα μείνουν χωρίς δουλειά μόλις τελειώσουν τα χρήματα του προγράμματος. Και, βεβαίως, τις θέσεις αυτές προσωρινής απασχόλησης χρηματοδοτούν συνεπείς φορολογούμενοι, ή οι ξένοι μέσω δανεισμού. Και στις δύο περιπτώσεις, η χρηματοδότηση είναι προβληματική. Η υπερφορολόγηση των επιχειρήσεων ή η αύξηση του δημόσιου χρέους, για να χρηματοδοτηθούν προσωρινές θέσεις απασχόλησης από το δημόσιο, αντί της ενθάρρυνσης των

επιχειρήσεων, μέσω της μείωσης της φορολογίας, να κάνουν επενδύσεις και να αυξήσουν σε μόνιμη βάση την απασχόληση, χωρίς αύξηση του δημοσίου χρέους, δεν συνιστούν βέλτιστες πρακτικές.

Η υπερφορολόγηση των επιχειρήσεων ή η αύξηση του δημόσιου χρέους, για να χρηματοδοτηθούν προσωρινές θέσεις απασχόλησης από το δημόσιο, αντί της ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων, μέσω της μείωσης της φορολογίας, να κάνουν επενδύσεις και να αυξήσουν σε μόνιμη βάση την απασχόληση, χωρίς αύξηση του δημοσίου χρέους, δεν συνιστούν βέλτιστες πρακτικές.

5. Ποιο είναι το κατάλληλο μίγμα πολιτικής για να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της μακροχρόνιας ύφεσης στην κοινωνία (ανεργία, φτώχεια, ανισότητες);

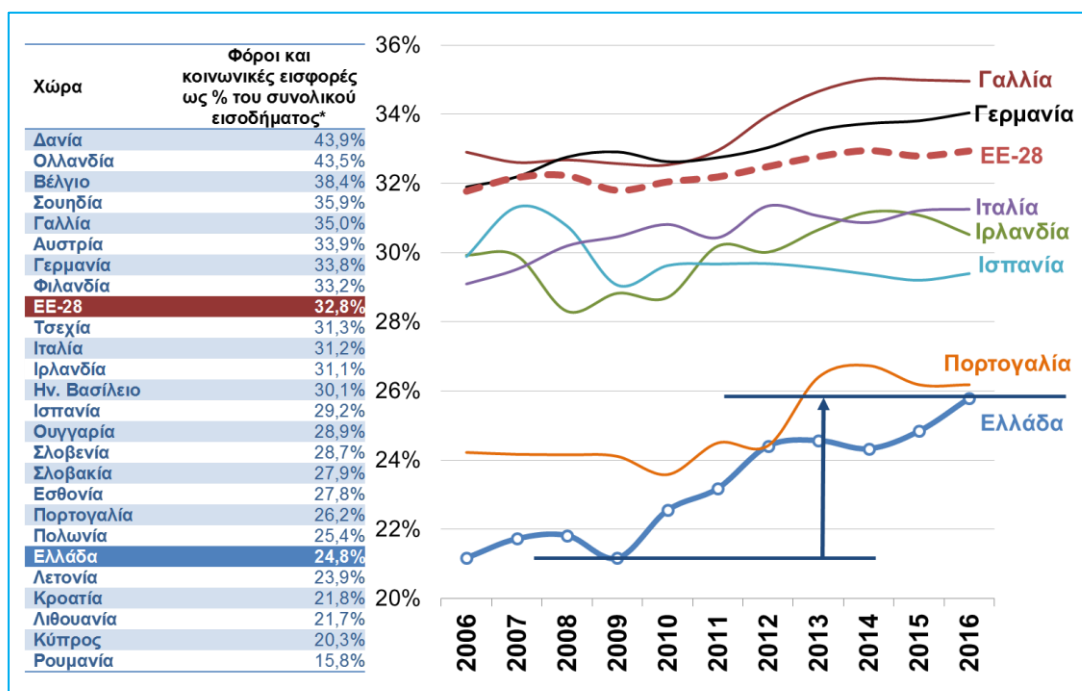
Ο ΣΕΒ έχει πλήρη επίγνωση των προβλημάτων που έχει προκαλέσει η κρίση, όπως αποτυπώνονται στην υψηλή ανεργία, τη φτώχεια και την εισοδηματική ανισότητα. Αλλά τα προβλήματα αυτά δεν επιλύονται μακροχρόνια χωρίς ανάπτυξη. Η πρώτη προτεραιότητα για να βρει ο κόσμος δουλειά είναι να γίνουν ιδιωτικές επενδύσεις. Οτιδήποτε μας απομακρύνει από τον στόχο αυτό, απλώς παρατείνει τη μιζέρια. Προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης, που είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης βραχυπρόθεσμα, πρέπει να συνοδεύονται από την ενεργοποίηση της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας στη βάση της ανταγωνιστικής ανάπτυξης.

6. Ποιες είναι οι παρενέργειες της υψηλής φορολόγησης μέχρι να αυξηθούν τα έσοδα από φοροδιαφυγή;

Τα έσοδα από τη φοροδιαφυγή δεν πρόκειται να αυξηθούν μόνο με την αναβάθμιση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού που δρα κατασταλτικά. Παρά την βελτίωση που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια, ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός δεν είναι σε θέση να πατάξει αποτελεσματικά το λαθρεμπόριο και την φοροκλοπή του ΦΠΑ, στα οποία οδηγούν οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές. Η φορολογική επιβάρυνση, συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλιστικών εισφορών που συνιστούν πλέον οιονεί φορολογία εισοδήματος, έχει αυξηθεί κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια και είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο, σε σχέση με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας μας, αν και σε σχετικά χαμηλό επίπεδο σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Δ08). Σε αυτό το πλαίσιο λειτουργίας, το κόστος ευκαιρίας της φορολογικής συμμόρφωσης είναι τεράστιο, και για την επιχείρηση, ή τον ελεύθερο επαγγελματία, και για τον καταναλωτή. Το αποτέλεσμα είναι το εκτεταμένο λαθρεμπόριο καυσίμων, τσιγάρων, ποτών κ.ο.κ. και η μεταφορά επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εκτός νομιμότητας, ή στο εξωτερικό, σε μια προσπάθεια λειτουργίας με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές (βλ. και δελτία ΣΕΒ [10/11/2016](#), [12/01/2017](#), Special Report [Παραοικονομία και Επιχειρηματικότητα](#)).

Η φορολογική επιβάρυνση, συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλιστικών εισφορών που συνιστούν πλέον οιονεί φορολογία εισοδήματος, έχει αυξηθεί κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια και είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο, σε σχέση με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας μας.

Δ08: Φόροι και κοινωνικές εισφορές ως ποσοστό του εισοδήματος των νοικοκυριών*
(Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα)

* Εισόδημα πριν από φόρους και κοινωνικές εισφορές. Δεν περιλαμβάνονται οι κοινωνικές παροχές και μεταβιβάσεις σε είδος.

Όταν υπάρχει υπερφορολόγηση, οριακές λειτουργικά επιχειρήσεις περνούν στην παραοικονομία για να επιβιώσουν, και στερούν μερίδιο αγοράς από τις υγιείς, και συνεπείς φορολογικά, επιχειρήσεις, στην ουσία εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις αυτές να μεγαλώσουν.

7. Συνδέεται το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων με το πρόβλημα χαμηλής παραγωγικότητας της οικονομίας;

Το θέμα των μικρών επιχειρήσεων που εμποδίζονται να μεγαλώσουν από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο είναι προϊόν ενός πελατειακού συστήματος όπου τα πολιτικά κόμματα εμφανίζονται, για ψηφοθηρικούς και μόνο λόγους, ως οι προστάτες του μικρού, του ντόπιου, κ.ο.κ. και διαμορφώνουν ένα ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας που προστατεύει τις μικρότερες επιχειρήσεις από τον ανταγωνισμό και πολλές φορές τιμωρεί όσες επιχειρήσεις προσπαθούν να μεγαλώσουν, με μεγαλύτερους φόρους, εισφορές κλπ. Έτσι, μικρότερες επιχειρήσεις χαμηλής παραγωγικότητας και ανεπαρκούς τεχνολογικής εξειδίκευσης λειτουργούν σε ένα περιβάλλον που δεν τις ωθεί να κάνουν επενδύσεις και να εισάγουν νέες τεχνολογίες, παρά μόνο στο πλαίσιο κάποιας χρηματοδοτικής στήριξης από κοινωνικά κονδύλια, χωρίς να δημιουργούνται ανταγωνιστικές συνθήκες επέκτασης των δραστηριοτήτων τους. Έτσι, πολλές φορές, οι μικρότερες επιχειρήσεις επιζητούν ομαδικές ρυθμίσεις για τα ζητήματα που τις απασχολούν, και αναγκάζονται, για να επιβιώσουν, να καταφεύγουν σε πρακτικές φοροδιαφυγής, αδήλωτης ή και απλήρωτης εργασίας, επιζητώντας την διατήρηση των κλειστών επαγγελμάτων (εξασφαλίζοντας το ίδιο ποσοστό κέρδους σε όλους ανεξαρτήτως ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος). Οι μεταρρυθμίσεις που γίνονται τα τελευταία χρόνια με τα Μνημόνια, επιδιώκουν την κατάργηση των ποικιλώνυμων προνομίων ώστε να

μην ευνοούνται οικονομικά οριακές επιχειρήσεις, να υπάρχει ανταγωνισμός και, έτσι, να επιβιώνουν, και να μεγαλώνουν όσες επιχειρήσεις έχουν κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα να προσφέρουν. Όσον αφορά στην πάταξη της φοροδιαφυγής, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι από κάποιο όριο και πάνω είναι φαινόμενο απότοκο της υπερφορολόγησης. Έτσι, το κράτος πρέπει να είναι λειτουργικά αποτελεσματικό και να μην προσφεύγει στην αύξηση των φορολογικών συντελεστών κάθε φορά που υπάρχει ανάγκη αύξησης εσόδων. Όταν υπάρχει υπερφορολόγηση, οριακές λειτουργικά επιχειρήσεις περνούν στην παραοικονομία για να επιβιώσουν, και στερούν μερίδιο αγοράς από τις υγιείς, και συνεπείς φορολογικά, επιχειρήσεις, στην ουσία εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις αυτές να μεγαλώσουν. Έτσι, η οικονομία καθηλώνεται σε στρεβλές δομές που εμποδίζουν την ανάπτυξη μεγαλύτερων επιχειρήσεων που έχουν καλύτερες δυνατότητες για εξαγωγές, για τεχνολογικά αναβάθμιση δραστηριοτήτων και, τέλος, και όχι λιγότερο σημαντικό, να συνεισφέρουν στον κρατικό κορβανά.

Η πρώτη προτεραιότητα για να βρει ο κόσμος δουλειά είναι να γίνουν ιδιωτικές επενδύσεις. Οτιδήποτε μας απομακρύνει από τον στόχο αυτό, απλώς παρατείνει τη μιζέρια.

8. Ποιος είναι ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης έναντι επιχειρήσεων και πολιτών;

Οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι με τους φόρους που πληρώνουν, είναι αυτοί που χρηματοδοτούν την παροχή δημοσίων αγαθών και την κοινωνική προστασία. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διασφαλίζεται κάποια ισορροπία μεταξύ της φορολογικής επιβάρυνσης και των πόρων που απαιτούνται για την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής. Διότι αργά ή

γρήγορα, δεν θα μπορούν να πληρώνουν τους φόρους που απαιτούνται. Η διανομή του εισοδήματος προϋποθέτει πρώτα την παραγωγή του. Και αυτή είναι η έννοια του φιλικού προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος, δηλαδή ένα καθεστώς σταθερής και χαμηλής φορολογικής επιβάρυνσης με απελευθερωμένες (από προσοδοθηρία) αγορές προϊόντων και εργασίας. Ας αφεθούν πρώτα οι επιχειρήσεις να βγάλουν κέρδη και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας, και μετά φορολογούνται. Όχι πριν.

Οι επιχειρήσεις θέλουν να γνωρίζουν τις δράσεις που θα αναλάβει το κράτος μεσοπρόθεσμα σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα, π.χ. στο θέμα της ψηφιακής στρατηγικής, έτσι ώστε να το λάβουν υπ' όψιν στον επιχειρησιακό τους σχεδιασμό.

Πέραν όμως της αποκατάστασης φορολογικής ισορροπίας, το κράτος πρέπει να συνεργάζεται με τις επιχειρήσεις στην διαμόρφωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Το κράτος έχει την ευθύνη να χαράσσει πολιτική για το μέλλον, λαμβάνοντας υπόψη και τις απόψεις των επιχειρήσεων. Σε μια οικονομία της αγοράς, δεν υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός της παραγωγικής διαδικασίας. Κατ' ελάχιστον, όμως, οι επιχειρήσεις θέλουν να γνωρίζουν τις δράσεις που θα αναλάβει το κράτος μεσοπρόθεσμα σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα, π.χ. στο θέμα της ψηφιακής στρατηγικής, έτσι ώστε να το λάβουν υπ' όψιν στον επιχειρησιακό τους σχεδιασμό. Οι επιχειρήσεις δεν θέτουν ζητήματα κρατικής στήριξης ή επιχορηγήσεων ή χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους. Απλώς, οι επιχειρήσεις πρέπει να γνωρίζουν πως διαμορφώνεται το περιβάλλον, έτσι ώστε να κάνουν τις ανάλογες επενδύσεις. Και όλα αυτά στο πλαίσιο του ανταγωνισμού. Η κάθε επιχείρηση λειτουργεί με βάση ίδιες επιδιώξεις. Ένα αξιόπιστο κράτος, συμβουλευόμενο τις επιχειρήσεις, αποφασίζει τις δράσεις που θα αναληφθούν, συγκεράζοντας

κοινωνικές και οικονομικές επιδιώξεις, και μετά καλεί τις επιχειρήσεις να κάνουν τις επενδύσεις που επιθυμούν. Αυτό είναι το πλαίσιο που λειτουργεί η σύγχρονη οικονομία της αγοράς

9. Πρέπει τα κράτη να δανείζονται από τις αγορές για να χρηματοδοτούν αναγκαία έργα υποδομής και να παρέχουν δημόσια αγαθά στους πολίτες τους;

Κανείς δεν αμφιβάλλει για αυτό. Πρέπει όμως τα δανεικά να μπορούν να αποπληρωθούν. Και αυτό γίνεται δυνατό εάν τα χρήματα γίνονται επενδύσεις και δημιουργούν εξαγωγές και πλεονάσματα στο εξωτερικό ισοζύγιο. Καλές οι «αναγκαίες» υποδομές. Όλοι θα θέλαμε να έχουμε καλύτερα νοσοκομεία, σχολεία κλπ. Αλλά πρέπει να μπορούμε να εξυπηρετούμε τα δάνεια που τις χρηματοδοτούν. Εάν τα δανεικά καταναλώνονται σε «δημόσια αγαθά» χωρίς μετρημένη ανταποδοτικότητα και αποτελεσματικό μάνατζμεντ, αργά ή γρήγορα, δημιουργούν ελλείμματα και αργά ή γρήγορα, έρχεται η ώρα της κρίσης όταν οι δανειστές αντιλαμβάνονται ότι τα λεφτά τους δεν πηγαίνουν σε σκοπούς που δημιουργούν δυνατότητες αποπληρωμής, αλλά για καταναλωτικούς σκοπούς. Το να δανείζεται μια χώρα για να πληρώνονται π.χ. οι συντάξεις, αντί να αποταμιεύει και να δημιουργεί αποθεματικά για να τις πληρώνει, δεν είναι ορθή πρακτική, ούτε οικονομικά ούτε κοινωνικά.

Εάν τα δανεικά καταναλώνονται σε «δημόσια αγαθά» χωρίς μετρημένη ανταποδοτικότητα και αποτελεσματικό μάνατζμεντ, αργά ή γρήγορα, δημιουργούν ελλείμματα και αργά ή γρήγορα, έρχεται η ώρα της κρίσης όταν οι δανειστές αντιλαμβάνονται ότι τα λεφτά τους δεν πηγαίνουν σε σκοπούς που δημιουργούν δυνατότητες αποπληρωμής, αλλά για καταναλωτικούς σκοπούς.

Οικονομικές εξελίξεις

Παρεμβάσεις μεσοπρόθεσμου πλαισίου

δημοσιονομικής στρατηγικής 2018 -2021: Οι συνολικές επιβαρύνσεις στην τριετία 2019-2021 ανέρχονται σε €4,9 δισ. εκ των οποίων €2,9 δισ. από συντάξεις και €2,0 δισ. από τη μείωση του αφορολόγητου.

Οι δυνητικές ελαφρύνσεις στην τριετία 2019-2021 ανέρχονται σε €7,5 δισ., εκ των οποίων €2,0 δισ. από κοινωνικές (€1,7 δισ.) και αναπτυξιακές (€0,3 δισ.) παρεμβάσεις και €5,6 δισ. από μειώσεις φορολογίας, εκ των οποίων €0,3 δισ. από την μείωση του φορολογικού συντελεστή στα εταιρικά κέρδη από 29% σε 26%, €0,2 δισ. από την μείωση του ΕΝΦΙΑ, €1,0δισ. από την μείωση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, €0,6 δισ. από την μείωση της εισφοράς αλληλεγγύης και €3,5 δισ. από διάφορες παρεμβάσεις που δεν έχουν ακόμα εξειδικευτεί.

Για την μείωση του αφορολόγητου (αύξηση φορολογικών εσόδων €2 δισ.) προβλέπεται η μείωση των ποσών της έκπτωσης φόρου ως εξής:

- €1.250 από €1.900 για φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των €20.000.
- €1.300 από €1.950 για φορολογούμενο με 1 τέκνο
- €1.350 από €2.000 για φορολογούμενο με 2 τέκνα
- €1.450 από €2.100 για φορολογούμενο με 3 τέκνα

Για την μείωση του φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων προβλέπεται μείωση του συντελεστή του πρώτου κλιμακίου από 22% σε 20% (μείωση φορολογικών εσόδων €1 δισ.).

Για την αναμόρφωση της Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης των φυσικών προσώπων, προβλέπονται οι εξής αλλαγές:

- 2% από 6,5% για εισοδήματα €30.000 - €40.000
- 5% από 7,5% για εισοδήματα €40.000 - €65.000,

ενώ για εισοδήματα άνω των €65.000 ο συντελεστής παραμένει αμετάβλητος.

Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού Γενικής

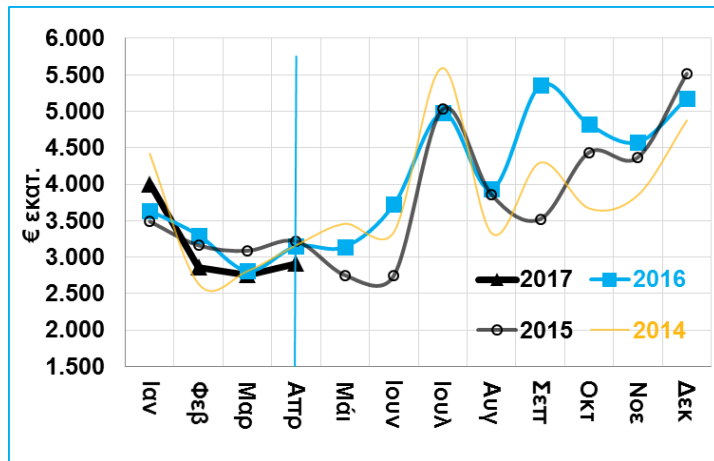
Κυβέρνησης: Το πρωτογενές αποτέλεσμα της κεντρικής κυβέρνησης διατηρήθηκε σε επίπεδα περίπου συγκρίσιμα με το πρώτο τετράμηνο του 2016 (€1,74 δισ. από €1,91 δισ. πέρυσι) και σημαντικά ανώτερο του στόχου (€797 εκατ.), κυρίως ως αποτέλεσμα της συγκράτησης των πρωτογενών δαπανών σε σχέση με το στόχο και σε επίπεδα παρεμφερή με πέρυσι (€13 δισ. αντί στόχου €14,2 δισ. και €13,2 δισ. στο πρώτο τρίμηνο πέρυσι). Πρέπει να υπενθυμίσουμε εδώ ότι από 1/1/2017 η παρουσίαση των πρωτογενών δαπανών ενσωματώνει πλέον καταπτώσεις εγγυήσεων, ανάληψη χρεών φορέων γενικής κυβέρνησης και δαπάνες άμυνας, μετασχηματίζοντας και τα αντίστοιχα μεγέθη που είχαν δημοσιοποιηθεί έως και το Δεκέμβριο 2016. Οι δαπάνες αυτές που πλέον προστίθενται στις πρωτογενείς δαπάνες κινήθηκαν σε επίπεδα παρόμοια με πέρυσι, περί των €850 εκατ., αν και ήταν αυξημένες κατά €192 εκατ. σε σύγκριση με τους στόχους του προϋπολογισμού. Η εξέλιξη αυτή συνοδεύτηκε με την είσπραξη των πρώτων εσόδων από την παραχώρηση των 14 αεροδρομίων (€956 εκατ. τα συνολικά έσοδα αποκρατικοποιήσεων του 4μηνου, από €63 εκατ. στο πρώτο 3μηνο 2017), αν και οι στόχοι του προϋπολογισμού ήταν ακόμα υψηλότεροι (€1,37 δισ.), οδηγώντας σε αντίστοιχη υστέρηση σε σχέση με το στόχο. Επίσης, για άλλη μια φορά οι υστερήσεις στα έσοδα και τις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων κινούνται σε παρόμοια τάξη μεγέθους (περίπου €600 εκατ. έκαστο), με αποτέλεσμα να μην επιδρούν σημαντικά στη διαμόρφωση του πρωτογενούς αποτελέσματος.

Σε ό,τι αφορά τα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού, αυτά εμφάνισαν υστέρηση σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του πρώτου 4μηνου του 2016, ειδικά μετά την αφαίρεση των εκτάκτων εσόδων όπως από μέρισμα της ΤτΕ, ANFA&SMP καθώς και των επιστροφών (Δ09). Σε όλο το 4μηνο η υστέρηση αυτή σε σχέση με πέρυσι ανέρχεται σε €370 εκατ. και ειδικά για τον Απρίλιο σε €207 εκατ. Παραμένει όμως ότι τα έσοδα προ επιστροφών φόρων υπερέβησαν το στόχο του προϋπολογισμού κατά €543 εκατ.,

αντισταθμίζοντας το μεγαλύτερο μέρος της υστέρησης, σε σύγκριση με το στόχο του προϋπολογισμού, που προκύπτει από α) την υστέρηση σε σύγκριση με το στόχο κατά €411 εκατ. του εσόδων αποκρατικοποιήσεων και β) τις αυξημένες κατά €284 εκατ. σε σύγκριση με το στόχο επιστροφών. Έτσι, τα φορολογικά μέτρα που λήφθηκαν το καλοκαίρι του 2016 και ορισμένα από τα οποία ισχύουν από τις αρχές 2017 δε φαίνεται για την ώρα να αποτυπώνονται σε μια σαφή άνοδο των εσόδων. Όμως, πρέπει να τονιστεί, η περίοδος είσπραξης των εσόδων από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και τον ΦΠΑ της τουριστικής περιόδου, που θα κρίνει την επιτυχία των μέτρων που λήφθηκαν, βρίσκεται ακόμα μπροστά μας.

Δ09: Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού, μετά από αφαίρεση εσόδων από αποκρατικοποιήσεις, μείρισμα ΤτΕ, ANFA&SMP και επιστροφές φόρων (Υπ. Οικ. Απρίλιος 2017)

Ισοζύγιο κ.π. (*)	Ιανουάριος - Απρίλιος					
	2016	2017	Δ %	Στόχος	Δ€ με στόχο	Δ % με στόχο
€ εκατ.						
Καθαρά έσοδα τ.π. (*)	12.849	11.576	-9,9%	11.034	542	4,9%
Έσοδα ΠΔΕ	1.910	742	-61,2%	1.408	-666	-47,3%
Πρωτ. δαπάνες τ.π. πλην τόκων (**)	12.321	12.214	-0,9%	13.592	-1.378	-10,1%
Δαπάνες ΠΔΕ	919	535	-41,8%	1.104	-569	-51,5%
Πρωτογενές αποτέλεσμα κ.π.(*)	703	-300	-142,7%	-1.837	1.537	-183,7%
Ισοζύγιο κ.π. (*)	-2.176	-3.168	45,6%	-1.284	-1.884	46,7%

Δ10: Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού (Υπ. Οικ. Απρίλιος 2017)

(*) έχουν αφαιρεθεί €956 εκατ. έσοδα αποκρατικοποιήσεων, και από τον στόχο €1,26 δις που αφορούν κυρίως την παραχώρηση των αεροδρομίων, και αντίστοιχα €52 εκατ. το 2016. Επίσης, έχουν αφαιρεθεί €345 εκατ. από ANFA/SMP όπως και πληρωμή €734 εκατ. μείρισμα της ΤτΕ, και αντίστοιχα €375 ANFA/SMP για το 2016 καθώς και το μείρισμα της ΤτΕ €776 εκατ.

(**) Έχουν αφαιρεθεί οι δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεις, ανάληψη χρέους και άμυνα (€824 εκατ. φέτος και €890 το 2016, €εκατ. στόχος).

Εξατομικευμένες υπηρεσίες εμπορικής εξειδίκευσης (ExportReady Master), πληροφόρησης (ExportReady Discover) και δικτύωσης (ExportReady Connect) για τις εταιρίες που θέλουν να εισέλθουν δυναμικά σε αγορές του εξωτερικού.

ExportReady MASTER

Ξεκίνησαν τα πρώτα εργαστήρια ExportReady Master. Ο ΣΕΒ μεταφέρει πρακτικές συμβουλές και τεχνογνωσία από τα μεγαλύτερα μέλη του και αξιοποιεί εξειδικευμένα στελέχη της αγοράς για να στηρίξει επιχειρήσεις που θέλουν να αναπτύξουν τις πωλήσεις τους στο εξωτερικό.

Επίσης, σε συνεργασία με τον Όμιλο Fitch παρέχονται πληροφορίες για τον ανταγωνισμό σε χώρες στόχους.

Κάντε κλικ [εδώ](#) για περισσότερα.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΟΝ ΣΕΒ
Τομέας Αναπτυξιακών Πολιτικών
και Εξωστρέφειας
E. ir@sev.org.gr | T. 211 5006 120

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου*

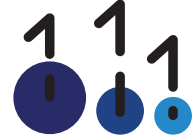
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

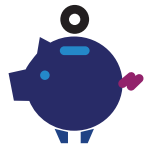
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προσιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

